

**13 GRUDNIA ROKU
PAMIĘTNEGO, CZYLI STAN
WOJENNY W POLSCE**

**MAŁGORZATA
WOJNAROWSKA**

SCENARIUSZ LEKCJI

Program historii w szkole podstawowej

opracowany w ramach projektu

„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty.

WARSZAWA 2019

Redakcja merytoryczna – Marta Milewska
Recenzja merytoryczna – Beata Falkowska
Agnieszka Ratajczak-Mucharska
dr Anna Araucz
dr Beata Rola

Redakcja językowa i korekta – Editio

Projekt graficzny i projekt okładki – Editio

Skład i redakcja techniczna – Editio

Warszawa 2019
Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Tytuł lekcji

13 grudnia roku pamiętnego, czyli stan wojenny w Polsce
(scenariusz dla ucznia ze SPE – niedosłyszającego)

Cel ogólny

- poznanie okoliczności wprowadzenia stanu wojennego w Polsce.

Cele operacyjne (szczegółowe)

Uczeń:

- wyjaśnia przyczyny wprowadzenia przez władze stanu wojennego,
- opisuje jego przebieg wydarzeń 13 grudnia 1981 roku,
- wyjaśnia konsekwencje stanu wojennego dla opozycji i zwykłych obywateli.

Metody/techniki/formy pracy

- wywiad,
- pokaz (film),
- praca pod kierunkiem – analiza tekstów i materiałów źródłowych,
- dyskusja,
- praca indywidualna,
- praca w parach,
- praca w grupach.

Środki dydaktyczne

- tekst źródłowy *Obwieszczenie o wprowadzeniu stanu wojennego* http://www.epodreczniki.pl/reader/c/205183/v/46/t/student-canon/m/twwPVBQtQF#twwPVBQtQF_0000003L [dostęp: 25.11.2018],
- film o stanie wojennym *Z archiwum TVP* http://www.epodreczniki.pl/reader/c/205183/v/46/t/student-canon/m/twwPVBQtQF#twwPVBQtQF_0000003L [dostęp: 25.11.2018],
- materiały źródłowe *Telegram i Meldunek o zatrzymaniu* (polecenie 5 i 6) http://www.epodreczniki.pl/reader/c/205183/v/46/t/student-canon/m/twwPVBQtQF#twwPVBQtQF_00000070 [dostęp: 25.11.2018],
- piosenka internowanych w stanie wojennym *Santa milicyja* <https://www.youtube.com/watch?v=a9F-F6PXEeg> [dostęp: 25.11.2018],
- tekst piosenki dla ucznia niedosłyszającego,
- karta pracy dla ucznia niedosłyszającego – co było zakazane w stanie wojennym,
- e-podręcznik,
- praca indywidualna (w domu), praca w parach i grupach (w klasie).

Opis przebiegu lekcji

Praca w domu:

- Uczeń niedosłyszący dostaje do obejrzenia w domu film *Z archiwum TVP* o stanie wojennym, gdzie dostosuje sobie głośność i obejrzy potrzebną ilość razy (dowiaduje się o przyczynach jego wprowadzenia).
- Przeprowadza wywiad z dziadkami/sąsiadami/znajomymi, pamiętającymi wprowadzenie stanu wojennego. Wyszukuje pamiątki z tych czasów (np. gazety, kartki żywnościowe, zdjęcia itp.).

Praca w klasie:

- Uczniowie w parach oglądają przyniesione pamiątki, wymieniają uwagi po wywiadzie, komentują emocje, jakie towarzyszyły wspomnieniom.
- Uczniowie oglądają film *Z archiwum TVP* o stanie wojennym (3 minuty 13 sekund) i wyjaśniają przyczyny wprowadzenia stanu wojennego, które wskazywał gen. Jaruzelski (uczeń z SPE ogląda go po raz kolejny).
- Na podstawie tekstu źródłowego *Obwieszczenie o wprowadzeniu stanu wojennego* oraz materiałów *Telegram* i *Meldunek o zatrzymaniu* uczniowie opisują trudności, które odczuwali obywatele na co dzień. Uczeń z SPE pracuje indywidualnie z kartą pracy i wypełnia – co było zakazane w stanie wojennym.
- Następnie nauczyciel krótko omawia losy opozycji w stanie wojennym i formy oporu wobec władz, podkreślając ofiary śmiertelne. Prezentuje materiał pomocniczy – film z piosenką internowanych w stanie wojennym *Santa milicyja* (uczeń z SPE dostaje wydrukowany tekst piosenki).
- Pytanie podsumowujące: Dlaczego stan wojenny budzi wśród Polaków silne emocje?

Komentarz metodyczny

Uczeń niedosłyszący w domu rozmawia z dziadkami czy dalszymi członkami rodziny, pytając o wspomnienia z 13 grudnia 1981 roku, wyszukuje pamiątki z tych czasów, przynosi je na lekcję. Ogląda w domu film *Z archiwum TVP* o stanie wojennym. W klasie ogląda z innymi w parze i grupie pamiątki – porównują je, dyskutują. Grupa i nauczyciel dostosowują się do ucznia niedosłyszącego, mówiąc powoli i odpowiednio głośno.

Potem wszyscy razem oglądają krótki film o stanie wojennym (3 minuty 13 sekund). Wyjaśniają przyczyny wprowadzenia stanu wojennego, komentują opinie przeciwników generała. Uczeń niedosłyszący dostaje dodatkowo materiał wydrukowany.

Potem, jak inni uczniowie, czyta teksty źródłowe z e-podręcznika i wyszukuje informacje o ograniczeniach dla obywateli. Wspomaga się dodatkowo kartą pracy dla niego przygotowaną, w której wpisuje, czego nie było wolno obywatelom w stanie wojennym. Uzyskuje pomoc w uczeniu się – informację zwrotną (ocenie kształtujące).